

в которой он родился, и времени, в которое он живёт." Эти слова Ф. Ларошфуко как нельзя лучше характеризуют изменения, происходящие в речи. Таким образом, будущее за рационализмом и аналитикой.

БЕЛАРУСКА-АНГЛІЙСКІ МАСТАЦКІ ПЕРАКЛАД ЯК ПРАЯВА БЕЛАРУСКАЙ НАЦЫЯНАЛЬнай КУЛЬТУРЫ І СРОДАК ЯЕ ПАПУЛЯРЫЗАЦЫІ

С. А. Скамарохава

Навуковы кіраўнік – д.ф.н., прафесар *С. С. Лаўшук*
Інстытут літаратуры Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі

Як ніколі раней, зараз дыялог самых розных культур, буйное развіццё міжнародных кантактаў і глабалізацыя як рэаліі паўсядзённага жыцця надаюць значнасць міжкультурнай камунікацыі. Дзейным інструментам гэтай камунікацыі з'яўляецца пераклад; у першую чаргу, пераклад з і на англійскую мову – т.зв. “лінгва франка”, праз пасрэдніцтва якой ажыццяўляецца большасць міжкультурных сувязяў.

Адным са спецыфічных відаў перакладу з'яўляецца пераклад мастацкай літаратуры. Дарэчы, за апошнім часам выдвігаюцца прапановы перавесці гэтую праблематыку з сферы агульнай тэорыі перакладу (перакладазнаўства, транслялогія) ў адносна аўтаномную сферу – тэорыю мастацкага перакладу[1].

Роля перакладу мастацкай літаратуры ў развіцці міжнародных кантактаў не менш значная, чым, мусіць, роля сінхроннага перакладу. Ёсць шмат прыкладаў, калі ўяўленні пра нацыянальны характар, склад жыцця і нават этнічныя стэрэатыпы ўзніклі менавіта на базе прачытаных перакладаў мастацкіх тэкстаў. Любы чытач, зацікаўлены краінай, абавязкова звернецца да мастацкіх тэкстаў.

З гэтага вынікае лагічнае пытанне: наколькі вядомы беларусы сусвету праз творы сваіх пісьменнікаў, перакладзеныя на англійскую мову? На жаль, існуе не так многа перакладзеных твораў. Нават такія прэцэдэнтныя тэксты, як “Зямля пад белымі крыламі”, альбо “Новая зямля” (хоць урыўкі з яе і перакладаліся) яшчэ не загучалі на англійскай мове.

Але не ўсе з нават наяўных перакладаў заслугоўваюць увагі. Тлумачыцца гэта тым, што некаторыя з іх былі перакладзены альбо яшчэ ў тыя часы, калі палітычнае становішча рэзка адрознівалася ад сённяшняга (назіраецца неадпаведны пераклад рэалій, змяненні сэнсу арыгінала), альбо зроблены некарэктна (праз недакладны рускі падрадкоўнік ці перакладчыкам-беларусам, не вельмі добра валодаючым мовай). Што ж лічыць за крытэрыі якасці перакладу? Безумоўна, не проста моўную эквівалентнасць. Зараз аўтары новых канцэпцый перакладу наогул адмаўляюцца ад паняцця эквівалентнасці (прапаноўваю, як П.Куссмаль, тэрмін кагерэнтнасць [2]), альбо заяўляюць, што “моўная эквівалентнасць – гэта міф”[3]. На наш погляд, якасць пераклада вызначаецца тым, наколькі перакладчык здолеў стварыць якасны мастацкі твор на мове перакладу (які, вядома, падобны на арыгінал па пэўных мастацкіх параметрах) і перадаць нацыянальна-культурны каларыт першаснага твора, яго своеасаблівы “дух”.

У якасці узораў возьмем паэтычныя пераклады В.Рыч і У.Мзя.

Такім чынам, беларуска-англійскі пераклад з'яўляецца не толькі спосабам выражэння нацыянальнай культуры, але і сродкам яе папулярызацыі ў свеце, што можа стаць адказам на Купалаву надзею аб “пачэсным пасадзе між народамі”.

Літаратура

1. Смирнов Л. Н. Отражение взаимодействия культур в художественном переводе// Встречи этнических культур в зеркале языка. М., 2002, с.378-379.
2. Урбанек Д. К. вопросу об определении основных терминов теории перевода// Вопросы общего, сравнительно-исторического, сопоставительного языкознания. 2. М., 1998.
3. Терминасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация. М., 2000.